

NOTULEN

van de openbare vergadering van de raad der gemeente Voorschoten, gehouden op 10 maart 2010 te 20.00 uur.

Voorzitter: drs. J.M. Staatsen, burgemeester.

Griffier: J. van der Does.

Aanwezige leden: drs. F.F. Blommers, mevrouw B.B.M. Bremer, J. van Herk, P.A. de Jong, mevrouw P.T.M. Kortekaas-Warmerdam, W. Koster, mevrouw E.H. van der Kraats, mevrouw drs. M.A.M. Lamers, R. Lockhorst, J.P. Middelburg, mevrouw mr. H. Neppéus, L. Oosterhuis, J.A.E.L.M. van Rixtel, drs. F.A.J.P. Rondagh, ing. O.C. Rosier, mr. drs. H.W. Scholten, M.H. Smittenaar, J.M. Spendel en R. Zoetemelk.

Aanwezige wethouders: W.H.B. van Dunné, mevrouw drs. M.G.Th. Kleijweg en mevrouw drs. H. Tjalma-den Oudsten.

1. Opening en vaststelling agenda

De **voorzitter** opent de vergadering en heet iedereen welkom bij deze laatste raadsvergadering van de raadsperiode 2006-2010. De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. Vaststellen raadsnotulen van 11 februari 2010

Deze notulen worden ongewijzigd vastgesteld.

3. Onderzoek geloofsbrieven van de nieuw gekozen en benoemde raadsleden

De **voorzitter**: U wordt als raad gevraagd om een uitspraak te doen over de rechtmatigheid van het verloop van de verkiezingen. Ik roep u niet op tot Rotterdamse situaties en hoop dat het hier makkelijker en eenvoudiger kan. U moet als raad ook besluiten over toelating van de nieuw benoemde raadsleden. Om dit punt in goede banen te leiden, dienen wij een commissie onderzoek geloofsbrieven te hebben. Ik vraag de heren Blommers, Rosier en Scholten of zij die commissie willen vormen. Ik constateer dat zij daartoe bereid zijn. Ik schors nu de vergadering ten behoeve van het onderzoek. Wanneer de commissie klaar is, zullen wij de vergadering hervatten. Dan zal ik de voorzitter van de commissie vragen om het resultaat van de beraadslagingen van de commissie aan de raad mee te delen.

De vergadering wordt van 20.05 uur tot 20.15 uur geschorst.

De **voorzitter**: Het woord is aan de voorzitter van de commissie onderzoek geloofsbrieven, de heer Rosier.

De heer **Rosier**: Voorzitter. Ik heb een formeel rapport uit te brengen. Als u het goed vindt, voeg ik daar daarna nog iets aan toe. Gebleken is dat de benoemden aan alle in de Gemeentewet gestelde eisen voldoen. Voorts heeft de commissie kennisgenomen van het proces-verbaal van het centraal stembu-

reau, gedateerd 5 maart 2010, en heeft zij geconcludeerd dat er geen onrechtmatigheden en verschillen zijn geconstateerd die tot een negatief oordeel van de raad zouden moeten leiden voor wat betreft het verloop van de verkiezing of de vaststelling van de uitslag. De commissie adviseert tot de toelating van de hierboven vermelde personen tot lid van de raad van de gemeente Voorschoten. Tot zover het formele rapport.

Ik voeg hieraan de complimenten van de commissie toe voor degenen die deze verkiezingen hebben georganiseerd. Het is waarlijk een tour de force, waar een heleboel werk mee gemoeid is. Onze complimenten aan de heer Methorst en de zijnen.

(Applaus)

De **voorzitter**: Die complimenten worden onderschreven. Ik dank de commissie voor het verrichte werk en het uitgebrachte advies. Er zijn bij dit agendapunt twee beslispunten voor de raad. Het eerste beslispunt is: vaststellen dat de organisatie en het verloop van de verkiezingen en de vaststelling van de uitslag op wettige wijze hebben plaatsgevonden. Het tweede beslispunt is: het tot de raad toelaten van de benoemde personen. Kunt u zich allen vinden in deze beide conclusies? Ik constateer dat de raad instemt met die conclusies. Dan is aldus besloten.

4. Afscheid raadsleden

De **voorzitter**: Ik heb begrepen dat een aantal vertrekkende raadsleden en enkele fractievoorzitters vanavond het woord willen voeren. Daartoe geven wij uiteraard de gelegenheid. Als u het goed vindt, wil ik daaraan voorafgaand zelf enkele opmerkingen maken.

Deze raad is na de verkiezingen op 7 maart 2006 geïnstalleerd op 16 maart 2006. Bij die installatievergadering heeft de toenmalige burgemeester, mevrouw Verver, deze woorden gebruikt: "Zojuist heb ik de nieuwe raad mogen installeren die, voor een nog beter Voorschoten, helder, vernieuwend en betrokken streeft naar een duurzaam sociaal en democratisch Voorschoten, waarbij de inspanningen gericht zijn op het versterken van de samenlevingsopbouw en waarbij wij samen verantwoordelijk zijn." Wij zouden nu zeggen dat dit geen echte "SMARTe" formulering is. Kun je op basis van die woorden immers vaststellen en meten of u als raad de geformuleerde doelen hebt bereikt? Los van de concreetheid van die doelen zou je kunnen zeggen dat bij die woorden eerder sprake was van inspanningsverplichtingen dan van resultaatverplichtingen. Resultaten en dominante onderwerpen waren er echter zeker. Wij gaan vanavond geen waslijsten voorlezen, maar ik wil wel enkele zaken noemen om te kunnen concluderen dat u bepaald niet voor niets vier jaar gemeenteraadslid bent geweest. Ik noem een aantal punten uit de periode 2006-2007: het stedenbouwkundig plan en het beeldkwaliteitplan van het Burgemeester Van der Hoevenpark, de aanpak van sportpark Adegeest, het Regionale Investeringsfonds, muziekonderwijs, voorbereidend krediet Huis van Voorschoten, bestemmingsplan Buitengebied, parkeerbeleid en bestuurskrachtmeting. Om enkele punten te noemen uit 2008: de Archeologienota, de Visie Regionale Samenwerking, het vrijwilligersbeleid, de Cultuurnota, de APV, de actieve informatieplicht, het Speelruimteplan en het Rioleringsplan. Enkele punten uit 2009: CO₂-neutraal Voorschoten, het ouderenbeleid en ook het jeugdbeleid, de brandweer, de Groenstructuurvisie, het Deltaplein (de Rabobank), het onderzoeksrapport inzake de Traverse, het verbeterplan en de focus op dienstverlening. Door al die jaren heen waren er ook nog enkele onderwerpen en thema's die steeds terugkwamen, waaronder uiteraard de RijnlandRoute. Een ander punt dat wij met z'n allen permanent op de agenda wisten te houden, is de Dobbewijk. Dat geldt ook voor de nieuwbouw van scholen en uiteraard voor de Traverse, de samenwerking tussen Voorschoten en Wassenaar en ook de afronding van de Krimwijk. Daarnaast waren er uiteraard structureel de vaste punten van de begrotingen, jaarrekeningen en Buraps. Die punten hebben in al die jaren gespeeld. Voor de echte liefhebbers heeft de griffie overigens een lijst met alle genomen raadsbesluiten van de afgelopen periode. Ik heb daar een beetje naar gekeken en het is redelijk indrukwekkend. Het oordeel over de resultaten van de raad, het

college en het ambtelijk apparaat is uiteindelijk aan u en aan de inwoners van Voorschoten, maar het geheel overziend, vind ik dat er sprake is van een indrukwekkend geheel.

Als wij met elkaar al een discussie over iets zouden moeten hebben, geldt dat zeker niet voor uw inspanningen. De inspanningen van de raad en de raadsleden waren in de afgelopen periode immers fors en intensief. In dat verband wil ik graag enkele feiten noemen. U hebt als gemeenteraad in de afgelopen periode naast zeven thema-avonden 60 keer "normaal" vergaderd. U hebt in die periode besloten over 371 raadsvoorstellen. Bij de behandeling daarvan hebt u 232 moties en amendementen ingediend. Over duaal gesproken! U hebt met z'n allen 116 schriftelijke vragen aan het college gesteld en u hebt 148 keer in commissoriaal verband vergaderd. Die cijfers weerspiegelen het zonder meer forse en intensieve tijdsbeslag van vergaderingen en activiteiten.

Bij al die activiteiten zijn in de samenstelling van uw raad wijzigingen opgetreden. Van de negentien raadsleden zijn er zes gestopt. Dat is ongeveer een derde. Het landelijke beeld is dat een kwart van het aantal raadsleden is gestopt. Het aantal van zes kan ietwat worden genuanceerd. De heren Bos, Horlings, Koek en Maat zijn gestopt. Ook mevrouw Tjalma is gestopt, evenals mevrouw Neppéus. Het bijzondere is dat zij is gestopt, maar zo'n heimwee naar dit gremium had dat zij is teruggekeerd. Daarnaast waren er in uw raad in de afgelopen periode twee zogenoemde "overstappers": mevrouw Bremer en de heer Rondagh. Het beeld inzake de afscheid nemende, doorgaande of nieuwe burgercommissieleden is thans nog niet scherp. Voor zover dit speelt, zullen zij bij hun afscheid adequaat worden toegesproken in de betrokken raadscommissie. Op collegeniveau was er, om het zo te noemen, een "uitval" van 50%: burgemeester Verver en wethouder Horlings, die ik overigens ook van harte welkom heet. Daarnaast waren er twee wisselingen van gemeentesecretaris. Alles bijeen zou je kunnen stellen dat in de gemeente Voorschoten sprake is geweest van een behoorlijke personele discontinuïteit. Ik voeg daaraan toe dat van de huidige negentien raadsleden er tien vertrekken. Dat is dus meer dan de helft van het huidige aantal. Hoe dat staat met het college, moeten we nog even afwachten. Misschien werpen de voortekenen hun schaduw al een beetje vooruit, maar dat wachten we maar even af. Dat waren enkele indrukwekkende cijfermatige gegevens.

Achter al deze cijfers en aantallen zitten uiteindelijk mensen, mensen die functioneren in een politieke cultuur, in onderlinge relaties, in afwisselende maten van onderling vertrouwen en respect. Mensen die gaan voor het algemeen belang van Voorschoten maar die dat doen en die dat interpreteren vanuit hun eigen politieke ideologie. Je zou de vraag kunnen stellen of er, naast al die personele wijzingen, ook sprake is van veranderingen in de politieke cultuur en het politieke gedrag. En zijn dat dan typisch Voorschotense ontwikkelingen of meer landelijke patronen, die ook naar onze gemeente doorwerken? De gehouden raadsverkiezing en de komende landelijke verkiezing hebben aanleiding gegeven tot veel beschouwingen en commentaren over de landelijke politiek en over het lokale bestuur. Ik wil daar graag iets over zeggen. De Raad voor het openbaar bestuur heeft onlangs een advies uitgebracht, met als titel "Vertrouwen op Democratie", dat in de NRC leidde tot een commentaar met als kop "Twee keer stemmen in een verouderd stelsel". Dezelfde raad stelt in dat advies dat nog maar weinig burgers aansluiting hebben bij het politieke bestuur en dat de politiek dreigt "volledig los te raken van de samenleving". Professor Te Velde signaleert in NRC/Handelsblad hoezeer de Nederlandse politiek de laatste decennia is veranderd in een spel van gevestigden en buitenstaanders: "Groepen die zich manifesteren als buitenstaanders, hebben een groot succes (Fortuyn, Verdonk en Wilders): ze komen en gaan maar de constante is de bereidheid van kiezers om zich (tijdelijk) te verbinden met politici die zich naast hun inhoudelijke agenda profileren door zich af te zetten tegen de gevestigde orde. Hun (tijdelijke) succes is mede gebaseerd op de grote woorden die ze gebruiken: puinhoop, recht door zee, tsunami, en een stijl die tot voor kort voor 'onparlementair' zou zijn doorgedaan, maar die nu in de Tweede Kamer gebruikelijk wordt. De bijbehorende retorica keert zich tegen 'Den Haag', waar de rest van de politieke wereld klef zou samenleven onder de kaasstolp. Het loont om je heftig als buitenstaander te presenteren, dus er is wel erg veel overdrijving.". Te Velde voegt daaraan toe - de vraag is of op dat punt een vergelijking is te maken met het lokale niveau - dat de rol van de Tweede Kamer is veranderd: "Het is nu de belangrijkste ontmoetingsplek geworden tussen gevestigden en zelfverklaarde

buitenstaanders. Daarmee heeft de Kamer verder ingeboet betreffende haar controlerende rol maar aan betekenis gewonnen als arena en podium." Dat is een interessante analyse. Er zijn in zekere zin ook parallellen met het rapport van de onderzoekscommissie over de Traverse.

Een ander beeld is van de heer Castenmiller, een bestuurskundige. Volgens mij is dat een voormalige collega van mevrouw Tjalma, want hij heeft ook bij de VNG (SGB) gewerkt. Hij zoomt met name in op het lokale bestuur, dat zichzelf in zijn visie begint te overleven. Hij schrijft: "Het avondenlang vergaderen met veel raadsleden, zonder dat duidelijk is waarom en of ze de onderwerpen wel aankunnen, of ze wezenlijk verschil maken. Het legt een enorm beslag op de mensen, op de organisatie. En in zo'n archaische vorm: met z'n allen in een zaaltje zitten van half acht tot half twaalf, als het meezit. Dat is geen manier van besturen in deze tijd." Hij vervolgt met: "Vergeet niet dat dit systeem in de tijd van de postkoets en de trekschuit is bedacht. Dat houdt een keer op. Nu of over vijftig jaar." Hij stelt ook dat het lokale bestuur nooit bedoeld is voor het huidige, steeds zwaardere en complexere takenpakket. Het overzichtelijke lokale bestuur is er niet meer: "Het was nooit de bedoeling om leken met zulke vergaande en dure beslissingen bezig te laten zijn. Ze kunnen ook niet deskundig zijn in alles." Ik zet "leken" tussen aanhalingstekens. Ik heb al vaker gezegd dat ik niet vind dat raadsleden leken zijn. Integendeel, maar raadsleden zijn niet de deskundigen qua inhoud. Zij zijn wel de deskundigen in kaderstelling en als volksvertegenwoordiger en controleurs. Er wordt hier bedoeld op de inhoudelijke deskundigheid.

Ik vind dat deze analyses en opmerkingen best wel hout snijden en voor Voorschoten misschien deels ook herkenbaar zijn. Ik vind ook dat zij op het wisselpunt van twee raden betekenis hebben. Om het te comprimeren tot enkele steekwoorden: een onparlementaire stijl, het inboeten van de controlerende rol, een te complex en te breed takenpakket, een zekere verslechtering van de relatie tussen de politiek en de samenleving en een te groot beslag op mensen.

Het afscheidsboekje van deze raad is nog in wording. U zult het vanavond dus nog niet krijgen. U moet nog even geduld hebben. Ter zijde wil ik iedereen ertoe oproepen om nog een bijdrage te verwaardigen, als u dat nog niet hebt gedaan. Uit de bijdragen die er al zijn, komt wel een beeld naar voren dat gelet op het voorgaande eigenlijk niet heel verrassend is. Ik zal proberen om enkele typering uit dat boekje aan te geven. Er wordt melding gemaakt van een vervelende sfeer. Er wordt gesteld dat de verhoudingen in de raad erg bepaald zijn geraakt door de verhouding tussen de coalitie en de oppositie. Er werd, ook daarom, onvoldoende naar elkaar geluisterd. De inhoudelijke discussie viel wat weg. Er is sprake van een afname van respect, soms van gespannen persoonlijke verhoudingen, een zekere felheid, grimmigheid, machtspolitieke spelletjes en het op de man en niet op de bal spelen. Dat zijn geen dingen die ik bedenk; ik signaleer dit vanuit uw bijdragen. Er zijn overigens ook lichtpuntjes. Er wordt heel positief geoordeeld over de werkbezoeken van de raad. Ook de raadsuitjes scoren zeer hoog. Die punten moeten dus in ieder geval worden vastgehouden.

De beelden en de analyses over het rijksniveau, over het lokale niveau en ook over Voorschoten maken duidelijk dat we niet zomaar kunnen overstappen van de ene raad naar de andere. We zullen met elkaar echt moeten nadenken en bepalen hoe we het de komende periode gaan doen. Ook het verbeterplan, "Zeggen wat je doet, doen wat je zegt," kan in zo'n denkactie worden betrokken. Ik hoop dat we spoedig met elkaar over die actie kunnen spreken. Ik wil niet al te toberig doen, maar volgens mij citeer ik vele raadsleden als ik zeg dat het in de komende periode weer meer op z'n Voorschotens moet qua sfeer, respect in onderlinge verhoudingen en inhoudelijk debat. Misschien moeten we, om trendy te zijn, een soort "Voorschotense code" opstellen die maatgevend is voor het functioneren van raad en college in de komende vier jaren. Ik hoop echt dat de nieuwe raad, die pas morgen aan de bak moet, leereffecten kan behalen met uw lessen uit 2006-2010. Ik herhaal het mooie gezegde dat hierop van toepassing is: het is altijd beter om op de schouders van je voorgangers te staan dan op hun tenen! Als wij die wijsheid proberen vast te houden, ook in de volgende periode, kan dat heel belangrijk zijn.

Ik wil nu enkele woorden richten tot de raadsleden die ons gaan verlaten. Ik doe dat in volgorde van anciënniteit, maar eerst wil ik kort de raadsleden memoreren die al eerder in deze periode zijn vertrokken en die hier vanavond aanwezig zijn. Ik kijk daarbij eerst naar mevrouw Tjalma. Zij is in deze periode gestopt als raadslid en is in een andere hoedanigheid doorgegaan. Dat geldt ook voor de heer Maat. Theo, fijn dat je er bent. Het geldt ook voor Hans Horlings. Hans, ook fijn dat je hier bent. Hans heeft even een soort dubbelrol gehad: raadslid en wethouder. Toen het wethouderschap weer structureel werd, is hij gestopt als raadslid. Hij is in deze periode dus vertrokken als raadslid en is als wethouder doorgegaan. Ik heb de heren Maat en Horlings en mevrouw Tjalma kunnen toespreken, mevrouw Tjalma en de heer Maat in hun hoedanigheid als raadslid en de heer Horlings alleen in zijn hoedanigheid als wethouder, want toen ik hier in het dorp aankwam, was hij al weg als raadslid. Ik vind dus dat zij allen al redelijk adequaat zijn toegesproken. Ik wil daar, met hun instemming, verder dus geen woorden aan wijden, maar ik wil hun wel graag een presentje geven. Overigens krijgen alle raadsleden dat presentje aan het einde van deze vergadering. Het is een echte, originele Voorschotense paraplu. Ik wens jullie hierbij niet toe dat er heel veel regen komt, maar als dat toch gebeurt, zijn jullie beschermd.

(Applaus)

Ik zei al dat tien raadsleden ons gaan verlaten en niet zullen terugkeren in de nieuwe gemeenteraad. Ik begin met de heer Zoetemelk, met een zittingsduur van ruim acht maanden de "jongste" in deze raad. Je bent in juli vorig jaar "ingevlogen" als opvolger van Hester Tjalma. Je was in deze gemeente natuurlijk al een bekend persoon. Je bent al ongeveer 30 jaar actief in het CDA. Wij zijn een beetje jaloers op jou, want jij bent zo'n geluksvogel die van zijn hobby zijn werk heeft kunnen maken. Je was eerst actief in de sfeer van politie, justitie en personeelsbeleid, maar uiteindelijk heb je toch je jongensdroom en je roeping gevolgd om fotograaf en tekstschrijver te worden. Dat heeft ook een beetje effect gehad in jouw raadsperiode, omdat je hier ook het woord hebt gevoerd over de politie en de brandweer. Je stelt in je eigen bijdrage aan dat zo langzamerhand fameuze afscheidboekje dat je geen mens bent met extreme standpunten. Zo hebben we jou ook leren kennen. Je bent heel rustig, heel degelijk, eerlijk en aimabel. Ik dank je voor je inbreng in jouw periode. Voor jou is het afscheid natuurlijk een beetje bijzonder. Waarschijnlijk had je er toch wel een beetje op gehoopt dat je in de raad zou blijven. Je bent nu de eerste opvolger. Ik doe op niemand een beroep, maar kijkend naar de uitvalpercentages zou je in ieder geval statistisch kunnen veronderstellen dat je een zekere kans hebt. Meer zeg ik daar niet over, maar zeer bedankt, René. Ik wil jou graag, net als alle andere raadsleden die afscheid nemen, het traditionele afscheidsgeschenk overhandigen: een genummerd exemplaar van een ingelijste prent, met de kleuren van Voorschoten en de paardenmarkt. Je naam staat erop. We zijn nog even voorzichtig met de datum; je weet maar nooit.

(Applaus)

Nu kom ik bij de heer Oosterhuis. Die is iets langer raadslid, namelijk anderhalf jaar. In september 2008 is hij begonnen. We hebben jou in meerdere rollen mogen meemaken, ook als commissievoorzitter. Ik weet dat de raadsleden die commissievoorzitter zijn geweest, dat heel leuk hebben gevonden. We hebben met elkaar ook een aantal cursussen en trainingen gehad. Dat heeft zeker bijgedragen aan de vreugde in het leven in algemene zin, maar zeker ook aan de vreugde die het lidmaatschap van de raad opleverde. Dat geldt volgens mij ook voor jou, Lex. Wij kennen jou als iemand die grondig is. Ik heb begrepen dat je lid of misschien zelfs voorzitter bent van de commissie bezwaarschriften van de TU Delft. Ik heb ook wel eens in zo'n club gezeten. Jouw inbreng hier weerspiegelt volgens mij die activiteit door de grondigheid en de aandacht voor de rode lijn, waarbij je echter ook de noodzaak inziet om soms dieper op de onderwerpen in te gaan en om ook aandacht te geven aan wat volgens anderen soms details zijn. Er waren in deze raad momenten waarop het al bijna 23.00 uur of 22.45 uur was en waarop jij het toch nodig vond om redelijk diepgaand in te gaan op verordeningen of wat dan ook. Eerlijk gezegd heeft dat bij enkele personen soms misschien tot gekromde tenen aanleiding gegeven, maar dit zegt ook iets over de degelijkheid waarmee jij met dingen bezig bent. Je was ook fractie-

secretaris. Ik denk dat jij in die zin ook achter de coulissen erg veel werk hebt verzet en erg belangrijk bent geweest. Je bent ook trouw en positief. Heel veel dank daarvoor. Evenals René Zoetemelk ben jij de eerste opvolger op de lijst. Dus wie weet? Je kunt niet alles in het leven voorspellen. Ook bij jou zouden de statistieken dus mee kunnen spelen. In ieder geval bedankt voor wat je hebt gedaan. Ik overhandig ook jou heel graag de prent en de bloemen.

(Applaus)

Het derde vertrekkende raadslid is de heer Rosier, die drie jaar raadslid is geweest. Hij is begonnen op 29 maart 2007, na het vertrek van Helma Neppéus. Het bijzondere was dat je niet alleen raadslid werd maar tegelijkertijd ook fractievoorzitter. Dat was dus een soort dubbele entree in deze raad. We hebben jou leren kennen als iemand die verbaal zeer begaafd is. In het begin dacht ik wel eens dat je bij een toneelvereniging of zoiets zit. Ik geloof van niet, maar je bent in ieder geval verbaal begaafd. Je bent ook heel authentiek in je ambitie en je gedrevenheid. We hebben jou ook leren kennen - dat is ook heel vaak door de griffier gezegd - als iemand die heel sterk focust op zorgvuldigheid van de besluitvorming en zorgvuldige processen. Je was ook heel zuiver in de leer op het punt van de rol van de raad, met name met betrekking tot het dualisme, de duale opstelling van de raad ten opzichte van het college. Je was een van de degenen die daarvoor pleitte. Je bent liberaal, maar je hebt liberalen in soorten en maten en in kleuren en smaken. Je hebt je altijd gemanifesteerd als een liberaal vanuit de principes. Je stelt in het afscheidboekje dat de raad zich meer zou moeten concentreren op enkele thema's, vanuit de gedachte dat je beter een beperkt aantal dingen goed kunt doen dan heel veel dingen half. Je stelt ook dat de raad op die manier ook tijd kan winnen ten behoeve van de wezenlijke en essentiële zaken. Nog heel recent hebben we je leren kennen als iemand die op een ongelooflijk fantastische manier raadsuitjes kan organiseren. Daarbij hebben we dankbaar gebruikgemaakt van jouw netwerk vanuit jouw functie bij de Nationale Havenraad. Daardoor hebben wij een uitstekend laatste raadsuitje gehad. Daar wil ik je ook nog voor bedanken. Ben jij een politiek dier? Ik weet het niet. Ligt daar je liefde of heb je meer een bestuurlijke inslag? Die vragen zou je kunnen opwerpen, maar je hebt in deze raad in deze periode in ieder geval een wezenlijke rol gespeeld. We danken jou daarvoor. We weten nog steeds niet wat je verder in je leven gaat doen, maar we wensen je daar heel veel succes en geluk mee. Bedankt, Otto!

(Applaus)

Dan mevrouw Van der Kraats. Jij bent vier jaar lid van de raad geweest. Je bent aangetreden bij de start van de afgelopen periode. We hebben gedacht dat je lid van de raad zou blijven, maar je hebt daar een andere beslissing over genomen en je hebt de benoeming niet aanvaard. Je bent altijd heel actief geweest op het gebied van welzijn. Dat heb je op een heel bevlogen wijze gedaan. Je hebt je daarbij met heel veel onderwerpen bezig gehouden. Je hebt een zekere bevlogen haastigheid of een zekere haastige bevlogenheid. Het is maar hoe je de woorden hanteert, maar dat heb ik altijd heel typerend in jouw optreden gevonden, ook vanuit een heel grote gedrevenheid en een heel sterke betrokkenheid. Wij kwamen elkaar - ik zal niet zeggen: vaker - op andere plaatsen tegen dan in deze raadzaal. Wij wisten allebei dat je in het leven niet alleen aandacht moet besteden aan geestelijke zaken maar ook aan meer fysieke en sportieve zaken. Wat die bevlogen haastigheid of het omgekeerde betreft, herinner ik mij nog dat wij laatst in de raad een interessante stamsituatie hadden. Dat heeft me wel even bezig gehouden, maar ik denk dat wij dat op een heel goede en charmante manier hebben opgelost. Dank voor jouw inbreng en voor alles wat je de afgelopen jaren hebt gedaan. Wij wensen jou het allerbeste toe in een nieuwe levensfase. Als je de raad verlaat, ga je immers in feite een nieuwe levensfase in. Heel veel succes en heel veel geluk daarbij.

(Applaus)

Nu kom ik bij de heer Koster, Walraven Koster. Ook hij is vier jaar raadslid geweest en ook hij trad aan bij de reguliere start van deze raadsperiode. Ook jij bent een heel actief raadslid geweest. Je was

lid van de commissies Burger en Bestuur, WRG en ARZ en vertegenwoordigde Voorschoten in de Gevulei. Ook dat laatste heb je volgens mij altijd met heel veel plezier gedaan. Er was ook altijd direct een heel attente terugkoppeling na vergaderingen van Gevulei naar de gemeenteraad. Jij was een van de mensen die gelukkig zijn geworden door het voorzitterschap van een raadscommissie, met name door de trainingen et cetera. Volgens mij was het voorzitterschap van de raadscommissie voor jou heel belangrijk. In je "normale" raadswerk was je iemand die erbovenop zat en die dat deed met een zekere emotionaliteit. Soms hadden we even extra aandacht nodig om dat te volgen, maar dat wisten we wel en daar raakten wij ook met z'n allen aan gewend. Ik heb veel respect voor hoe jij staat in je werk, je raadswerk en je leven. Ik heb de behoefte om dat uit te spreken. Ik weet hoe jammer jij het vindt dat je nu moet stoppen als raadslid, maar ik heb begrepen dat je van plan bent om door te gaan als burgercommissielid. Wij blijven elkaar dus tegenkomen, Walraven. Net als René en Lex ben jij de eerste opvolger. Statistisch zou er dus een kans kunnen zijn dat jij in de komende periode eventueel weer raadslid wordt, maar je blijft in ieder geval betrokken bij het functioneren van de gemeente Voorschoten. Dank voor je inspanningen. Ik wil ook jou graag deze fraaie prent overhandigen.

(Applaus)

Ik kom nu bij de heer De Jong, Peter de Jong. Je bent vijf jaar raadslid geweest, vanaf juni 2005 tot maart 2006, toen even niet en toen weer raadslid vanaf juni 2006. Bij elkaar opgeteld is dat vijf jaar. Je bent in die periode een zeer aanwezig raadslid geweest. Jij houdt van het debat, waarbij je ook de scherpte van het debat wilt opzoeken om te proberen om in het debat tot de essentie door te dringen. Dat tekent jouw persoonlijkheid, die zich reflecteert in het raadswerk. Misschien wordt jouw persoonlijkheid bevestigd in het raadswerk. Je hebt je met veel onderwerpen bezig gehouden. Ik herinner mij discussies tussen ons beiden over parken en overlast, ook weer met een zekere hardnekkigheid. Dat is uitstekend; dat is geenszins een diskwalificatie. Ik herinner mij ook jouw deelname aan debatten over de kinderboerderij, sport en verkeer. Je hebt een gezin met jonge kinderen en hebt veel maatschappelijke activiteiten. Ik heb wel eens gedacht dat jullie leven bijna een soort gevecht tegen de agenda is. Je hebt ook een drukke hoofd baan. Je komt nu in een fase waarin je misschien even wat meer rust krijgt, omdat de gemeenteraad wegvalt. Jij bent echter ook iemand die ruimte die ontstaat, heel snel weer zal invullen. Ik wil je danken voor je inbreng in deze raadsperiode. Ik zei zojuist - volgens mij niet echt mysterieus - iets tegen mevrouw Van der Kraats. Ook wij hebben in deze periode een bijzonder contact gehad. Dat wil ik op dit moment gewoon even memoreren. Ik denk dat wij dat samen uitstekend hebben gedaan. Daar hoeft ik verder niets over te zeggen. Dank je wel, Peter, en het allerbeste voor jou en de jouwen.

(Applaus)

Nu de heer Spendel. Ook hij is ruim vijf jaar raadslid geweest.

De heer **Spendel**: Vijfenhalf!

De **voorzitter**: Ja. Jij hebt dat aan één stuk gedaan, zonder onderbreking. Je bent in november 2004 in de raad gekomen en bent in 2006 dus doorgedaan. Ook jij bent op vele fronten actief geweest, maar met name in de sociale sector en het welzijn. Daar lag jouw hart. In die zin heb ik jou altijd gezien als de verpersoonlijking van een echte sociaaldemocraat. Je bent heel betrokken bij mensen en bij sociale problemen en hebt daar in deze raad uiting aan gegeven. Je bent geen man van extreem lange verhalen. Je houdt het liever kort, zakelijk en bondig, maar je bent wel heel aanwezig bij je onderwerpen en getuigt ook van emoties bij de dingen waarmee je bezig was. Ik denk dat je in die zin in jouw raadsperiode mede met de anderen heel duidelijk het gezicht van de PvdA en van de sociaaldemocratie hebt bepaald. Je kunt niet doorgaan in de raad. We weten natuurlijk nooit hoe het in de toekomst zal lopen, maar ik wil jou in ieder geval bedanken voor jouw inbreng en inzet in deze raadsperiode. Ik ga ervan uit dat je dat met heel veel plezier hebt gedaan. Ik weet niet of jij nog op enige wijze doorgaat.

De heer **Spendel**: Dat hoort u straks!

De **voorzitter**: Ik heb het idee gekregen dat dat waarschijnlijk het geval is. Als dat inderdaad zo is, zouden wij het erg op prijs stellen en erg plezierig vinden dat jij toch een beetje in onze kring aanwezig blijft. Zeer bedankt voor alles. Ik overhandig ook jou graag de fraaie prent.

(Applaus)

Ik kom nu bij mevrouw Neppérus, Helma Neppérus. Helma, jij bent bijna zes jaar raadslid geweest. Je bent vertrokken en teruggekomen. Je begon in 2002 en bleef tot 2007. Toen heb je, volgens mij met name vanwege het Kamerlidmaatschap, besloten om te stoppen met de raad, nadat een aantal dingen nog door jou waren afgerond. In juli 2009 ben je weer op het gemeentelijke toneel verschenen. Wat ik over anderen heb gezegd, geldt ook voor jou: jij was zeer aanwezig en bepalend. Je had ook vaak het voordeel van de Haagse inbreng, niet van de Haagse bluf maar dus wel van de Haagse inbreng. Je hebt je ook gemanifesteerd als een vasthoudertje en een bijtertje. Op het punt van de RijnlandRoute heb je steeds de contacten gelegd met de provincie en heb je gebruikgemaakt van netwerken, maar dat geldt ook voor de veiligheid, die tot mijn portefeuille behoort. Ik denk dat geen ander raadslid zoveel al dan niet vergelijkbare vragen over inbraak heeft gesteld. Ik moet zeggen dat we dat altijd met een zeker relativiseringsvermogen hebben aanschouwd en hebben geprobeerd om de vragen zo serieus mogelijk te beantwoorden. Dit tekent de wijze waarop je met dingen omgaat: vasthouden en niet loslaten. Ook in het algemeen bestuur van Holland Rijnland heb je de gemeente Voorschoten vertegenwoordigd. Dat heb je heel lang samen met Hester gedaan. Ik herinner mij nog heel goed dat er, toen ik als waarnemend burgemeester van Teylingen in dat bestuur zat, in dat AB altijd werd gesproken van "de Voorschotense dames". Daarin klonken begrip en waardering voor jullie kwaliteiten door. Ik zei al dat je iemand bent met een stevig netwerk. Daar heeft Voorschoten heel veel voordeel van gehad. Je bent een debatvrouw, je geniet van het debat en je kunt ook heel goed debatteren. Ik heb bij een debat wel eens het gevoel gehad dat je krachtige slagen maakte, alsof je net als lang geleden weer in de boot zat. Heel veel dank voor jouw inbreng en jouw aanwezigheid. Ook heel veel sterkte en succes in de eventuele aanvliegroute naar de verkiezingen voor de Tweede Kamer. Ik wil ook jou graag een prent overhandigen.

(Applaus)

Ik kom bij de heer Lockhorst. Het aantal jaren qua anciënniteit in de raad neemt toe, want Ronald, jij bent ongeveer zes en een half jaar raadslid geweest. Je trad aan in september 2003, dus tussentijds. Je was lid van de commissies Mens en Samenleving en ARZ. Ook jij zat in de pool van voorzitters. Volgens mij kwam jij daar wat later in, maar je hebt enkele van die fameuze, al eerder genoemde trainingen mogen meemaken. Ik vind dat wij ook in de komende periode aandacht aan dat punt zouden moeten geven. Jij wilde niet per se het hoogste woord voeren. Jij zei alleen iets als je zelf het gevoel had dat er sprake was van toegevoegde waarde en dat het ertoe deed. Jij had dus geen behoefte om te grossieren in overbodige opmerkingen. Daarmee zeg ik niet dat anderen die behoefte wel hadden, maar dit was voor jou duidelijk een punt. In de context van de raad was je ook heel sociaal en opereerde je heel collegiaal ten opzichte van iedereen. We wisten natuurlijk dat je erg mobiel was. Voor je werk vertoefde je op verschillende plekken in het land, al dan niet te bereiken met veerboten. Dat was natuurlijk af en toe best lastig bij het functioneren als raadslid, maar je bent in je werk ook een specialist en vakman. Daar hebben wij in deze raad af en toe van kunnen profiteren, want volgens mij heb jij een initiatiefvoorstel gedaan inzake huisnummering. Dat lag eigenlijk in het verlengde van jouw werk. In die zin hebben wij dus van jouw deskundigheid kunnen profiteren. Zeer bedankt daarvoor. Ook jij het allerbeste. Ik weet niet of wij jou nog eens in deze context zullen tegenkomen. Misschien horen wij dat nog wel.

De heer **Lockhorst**: Ik wil nog wel iets zeggen. Ik heb inderdaad al die trainingen voor het voorzitterschap meegemaakt, maar ik heb wel een record gebroken: ik ben één keer voorzitter geweest.

De **voorzitter**: Ik had dat niet opgenomen in mijn tekst, maar wat nu gezegd wordt, komt in de notulen van deze vergadering te staan. Jouw opmerking wordt dus vastgelegd voor het nageslacht. Ronald, zeer bedankt, het allerbeste en ook voor jou een prent.

(Applaus)

Nu kom ik bij het vertrekkende raadslid dat het langst in deze raad heeft gezeten. Dat is mevrouw Kortekaas. Patricia, je hebt acht jaar in de raad gezeten. Je hebt twee reguliere periodes meegemaakt: van 2002 tot 2006 en van 2006 tot 2010. Je bent een van de bewonderenswaardige raadsleden die een bijdrage aan het afscheidsboekje heeft geleverd. Die bijdrage levert op een aantal punten informatie. Jij bent gruwelijk actief op heel veel fronten. Ook kerkelijk ben je nu nog steeds heel actief. Je bent op dit moment ook druk bezig in het kader van huisvesting, met dingen in huis op orde brengen en zo, maar ik neem aan dat dit een tijdelijke belasting is. Je hebt het raadswerk moeten combineren met een groot en druk gezin. Je schrijft in je bijdrage aan het afscheidsboekje dat je houdt van een druk gezin. Ook dat punt draagt er echter aan bij dat er als het ware sprake is van een gevecht tegen de agenda. We kennen jou als een raadslid dat zeer aanspreekbaar is voor de individuele burger. Je zou kunnen zeggen dat je op die manier en door jouw contacten in de samenleving de samenleving een beetje de gemeenteraad binnen bracht. Als we praten over rollen van raadsleden bij het stellen van kaders, de controle en het zijn van volksvertegenwoordiger, was jij het symbool van de rol van de echte volksvertegenwoordigster. Dat is hartstikke wezenlijk. Je kunt dat niet alleen zijn; ook die andere rollen moeten aanwezig zijn, ook al kun je die wel enigszins compenseren of aanvullen in je fractie. Nogmaals, ik denk dat jij heel duidelijk symbool stond voor de volksvertegenwoordigster. Dat is heel belangrijk. Je bent met name actief in de sfeer van het welzijn en in de betrokken raadscommissie, onder andere op het punt van opvoedcursussen. Ik heb zelf meegemaakt dat je je met een zekere hardnekkigheid en een zekere "doordrammerigheid" - die moet je ook hebben - bezig hebt gehouden met de verzekering van vrijwilligers. Volgens mij is dat nu geregeld. Ook in de discussie over verzorgingstehuizen, de verplaatsing van de bewoners in Adegeest, zoog je uit de samenleving op wat er speelde. Dat bracht je hierheen en je sprak daar met grote betrokkenheid in deze raad over. Dat tekent jou heel erg. Je geeft in je bijdrage aan het afscheidsboekje een citaat van Wim Sonneveld: "Het zijn de kleine dingen die het 'm doen." Het doet jou tekort om dat als etiket op jou te plakken, maar vaak zijn kleine dingen heel belangrijk. Dingen waarin je iets betekent voor andere mensen, zijn vaak heel belangrijk, naast de grote dingen. Voor die instelling, voor jouw rol en voor je zichtbaarheid in onze samenleving wil ik jou zeer bedanken. Je hebt het acht jaar gedaan. Dat is heel lang. Ik wens jou het allerbeste toe. Je zult ongetwijfeld actief blijven op veel gebieden, maar niet meer in de gemeentepolitiek. We danken je voor je inbreng en wensen je het allerbeste.

(Applaus)

Wethouder **Van Dunné**: Voorzitter, mag ik een kleine aanvulling geven? U noemde de hardnekkigheid op een aantal gebieden, vooral welzijnsgebieden. Ik kan mij echter nog een aantal andere terreinen herinneren, zoals sport, milieu, duurzaamheid en groen. Ik ken mevrouw Kortekaas ook op die terreinen als een heel hardnekkig raadslid. Volgens mij hebben wij dat altijd in een plezierige sfeer uitgezocht. Voorzitter, uw keuze van de onderwerpen was dus beperkt. Vandaar deze aanvulling.

De **voorzitter**: Dank u wel, wethouder. Ik hoop van harte dat u op deze manier uw frustratie op dit punt kwijt bent.

Ik dank u voor uw geduld. Er nemen nu eenmaal tien raadsleden afscheid. Enkele vertrekkende raadsleden en de fractievoorzitters mevrouw Lamers, de heer Scholten en de heer Rosier willen graag iets zeggen. Misschien geldt dit voor nog meer fractievoorzitters. Wat vindt u de beste volgorde? Eerst de raadsleden?

Mevrouw **Lamers**: De fractievoorzitters eerst; dan kunnen de raadsleden die vertrekken, het laatste woord hebben.

De **voorzitter**: Uitstekend, dan doen we het zo. Dank voor uw suggestie. Ik geef allereerst het woord aan de heer Scholten.

De heer **Scholten**: Voorzitter. Vier leden van de CDA-fractie nemen afscheid. Ik ben blij dat ik daar iets over mag zeggen. René, de burgemeester heeft al een uitgebreid exposé gegeven over jouw verleden binnen het CDA in Voorschoten. Je bent daarin 30 jaar actief geweest. Ik heb daar weinig aan toe te voegen. Ik heb hier alleen nog staan dat je toen nog haren en een snor had. Daarvan zijn foto's beschikbaar. Wilma had je toen al en die heb je gelukkig nog steeds. We zijn blij dat je hebt aangegeven actief te willen blijven in de omgeving van de fractie. Dat waarderen wij zeer, want wij kunnen jou heel goed gebruiken. Bedankt in ieder geval voor je inzet in de afgelopen tijd.

Peter, tot je eigen verbazing werd je vijf jaar geleden als nummer 15 van de lijst ertoe geroepen om het raadslidmaatschap te vervullen. Dat heb je met verve gedaan. Jouw sterke punt is communicatie. Jij kunt iemand een stofzuiger aansmeren terwijl hij er al één heeft. Ik ken ook geen raadsleden die een lopende rekening hebben bij het Wapen van Voorschoten. Ook daarvoor hebben wij jou zeer gewaardeerd. O, heeft Ferry daar ook een lopende rekening? Ik zou die rekening nu overigens snel sluiten. Als CDA-fractie zijn wij erg blij geweest dat wij een directeur van een middelgrote onderneming bereid hebben gevonden om raadslid te worden. Die expertise zullen wij nu helaas moeten missen. Dat vinden wij erg jammer. In de discussies binnen de fractie viel je altijd op door een realistische benadering en uiteraard door je grote gevoel voor humor. Persoonlijk ben ik blij dat ik nu eindelijk af ben van je slotvraag na elke vergadering of wij nog even een frikadelletje speciaal met curry konden gaan halen bij Jos. Peter, je hebt nu eindelijk de tijd om op zondagochtend de zwarte band karate te gaan halen. Misschien zien we je daarna wat vaker in het Kruispunt. Hartelijk bedankt voor de afgelopen jaren.

Ronald, na zes en half jaar stop je ermee. Jij was er altijd en jij was altijd bereid om allerlei soorten onderwerpen te behandelen. Ook als commissievoorzitter heb je je steentje bijgedragen. Je bent een enorm sociaal persoon die altijd voor iedereen klaar staat en nooit te beroerd is om dingen te regelen. Of het nou gaat om het ophangen van CDA-borden of om het regelen van een pony, jij krijgt het altijd voor elkaar. Zelfs toen duidelijk werd dat je niet zou terugkeren in de raad, bleef je actief als nooit tevoren. Daar heb ik veel respect voor. Een voorbeeld van jouw betrokkenheid is al door de burgemeester genoemd. Toen je als adviseur burgerzaken was gedetacheerd op Texel en daar in een hotel verbleef, kwam je na het werk speciaal voor een raadsvergadering van Texel naar Voorschoten gereken en ging je de volgende ochtend om 05.00 uur weer terug. Van jouw specifieke kennis op het terrein van burgerzaken hebben wij altijd heel veel plezier gehad in de fractie. Een speciaal bedankje nog voor Marjan voor de lekkere koffie en koeken, die zij altijd klaar had staan wanneer de fractiekamers weer eens volledig bezet waren. Jammer dat er nu twee fractiekamers bij zijn gekomen. Ook jij hartelijk bedankt voor de afgelopen jaren.

Patricia, na acht jaar raadswerk en daarvoor ook nog een periode als burgercommissielid stop je ermee. Toen ik dat vertelde aan mensen, was de reactie: "Wat, Patricia stopt?" Dat zegt wel iets over jouw betrokkenheid en inzet in de afgelopen jaren. Toen ik jou zeven jaar geleden ontmoette, vertelde je mij, toen we ons aan elkaar voorstelden: "Ik ben Patricia Kortekaas en ik ben moeder van vijf kinderen." Toen dacht ik: dat is een bijzonder persoon. Daaruit bleek meteen waar je interesses liggen: in mensen en in wat mensen nodig hebben. Zoals de burgemeester al zei, heb je je bijzonder verdienstelijk gemaakt op het terrein van mens en samenleving. Patricia, jij kent iedereen en iedereen kent jou. Als in de fractie een naam ter sprake kwam en ik niet goed wist wie dat was, wist jij altijd feilloos over wie het ging: "Ja, dat is een aangetrouwde neef van de moeder van de zoon van ...". Dat is goud waard in een fractie. Dat blijkt ook uit het gigantische aantal voorkeursstemmen dat op jou is uitgebracht. Patricia, met jou valt niet te spotten. Je kunt ongelooflijk fel uit de hoek komen om je punt te maken.

Koos zegt dan altijd goedkeurend: "Een echte Warmerdam!" In de eerste termijn was je de afgelopen acht jaar dan ook de vrees van menige wethouder. Wij willen je enorm bedanken, ook voor je altijd stralende aanwezigheid en vrouwelijke charme in een bij tijd en wijle nogal boertige fractie. Dank je wel!

(Applaus)

De heer **Rosier**: Mijnheer de voorzitter. Dank voor uw vriendelijke woorden. In zekere zin is de politieke arena ook theater. Daarin wil ik mijn rol tot het laatst toe blijven spelen. Ik heb een klein speechje voorbereid. Ik ben serieus dankbaar voor de gelegenheid die ik heb gekregen om aan deze tafel te mogen zitten. Even heb ik mij mogen koesteren in de schaduw van de groten van dit dorp. De leerzame ervaringen en mensenkennis neem ik graag mee. Dat mijn overall waardering voor die ervaringen voor mij geen aanleiding was om mezelf nog eens voor vier jaar beschikbaar te stellen, doet daar niets aan af. Zonder iemand tekort te willen doen, wil ik hier graag nog bijzondere dank uitspreken, in de eerste plaats aan de griffie, niet vrij van kritiek mijnerzijds, maar altijd vriendelijk en behulpzaam. De initiatiefrijke assistentie bij het organiseren van de laatste raadsexkursie heeft mij aangenaam verrast. Ik dacht: goh, ik ben nog op zoek naar een goede managementassistente. Dank ook voor de voorkomende bediening aan deze tafel: smakelijke koffie en te lekkere koekjes, die ik vanavond niet gezien heb. Er was echter wel een lekker gebakje. Dank voor de collegialiteit. Met mijn fractie bespreek ik die aanstaande zaterdag. Hier wil ik volstaan met duimen omhoog; er was een prima collegialiteit in mijn fractie. Nogmaals: zonder anderen tekort te willen doen, wil ik één van ons in het bijzonder noemen. Politiek goed herkenbaar, maar zonder overdrijving, op zijn tijd vasthoudend, maar ook bereid tot oprecht geïnteresseerd luisteren, waar mogelijk compromissen zoeken en samenwerken, positief-kritisch jegens andersdenkenden, bijna altijd met een knipoog, trouw aan zijn fractie, benaderbaar en plezierig in de persoonlijke omgang. Ik bedoel Jan Spendel. Jan, mijn bijzondere dank voor de betoonde collegialiteit aan deze tafel. Mijnheer de voorzitter, ik sluit af door u toe te wensen dat u in de komende periode aan deze tafel een raad zult treffen met die kwaliteiten.

(Applaus)

De heer **Middelburg**: Voorzitter. Ik wilde eigenlijk alle raadsbesluiten langslopen, maar ik heb begrepen dat er daarvan een lijst bij de griffie is. Dat is dus onnodig en ik houd het daarom korter. Ik wil een woord van dank richten tot mijn twee fractiegenoten van wie wij afscheid nemen. Jan, je weet dat wij vaak zeggen dat je een rood hart hebt. Onparlementair gezegd is dat een beetje "gelul", want je hebt niet alleen een rood hart, maar ook een rode ziel, rode hersenen en een rood aura. Je bent het kompas van een sociaaldemocraat. Dat meen ik serieus. In de fractievergaderingen behandelen wij natuurlijk wel eens moeilijke punten waarover de gemoederen hoog oplopen of waarover wij het wel met elkaar eens zijn maar waarbij wij toch twijfelen of onze keuze de juiste is. Dan is één blik op Jan of het woord geven aan Jan meestal voldoende. Je weet dan dat het antwoord niet alleen bijzonder gedegen is voorbereid, maar ook volstrekt voldoet aan de beginselen van de sociaaldemocratie, zoals samen delen en de zwaarste lasten voor de sterkste schouders. U kent die beginselen allemaal. Dat doet Jan zonder dogmatisch te zijn. Toen ik voor het eerst bij een fractievergadering van de PvdA kwam, ontmoette ik eerst een heleboel rook. Ik dacht dat ik was aangekomen bij een soort illegale vakbondsvergadering in de jaren twintig. Toen ik een beetje door die rook was gelopen en mijn adem had teruggevonden, zat achter die rook onder anderen Jan Spendel. Bij de eerste kennismaking dacht ik: dat is een echte, oude socialist. Niet oud in leeftijd, maar in de zin van een traditionele socialist. Dat bleek in de loop van de tijd zeer mee te vallen. Jan, je bent een moderne sociaaldemocraat, maar je bent altijd goed voorbereid. Je bent bijzonder grondig. Je gaat straks zelf zeggen of je doorgaat of niet, maar als dat zo mocht zijn, zou ik dat als heel prettig blijven ervaren. Je bent immers een feilloos kompas voor het toetsen aan de grondwaarden van de sociaaldemocratie. Dank daarvoor.

Ook van Elize kun je natuurlijk zeggen dat zij een rood hart heeft. We leggen daarbij de nadruk op het hart. Dat is ook rood, maar Elize is passie. Elize is echt - misschien is ook dat een beetje onparlemen-

tair; ik hoop dat het niet verkeerd valt - een "rood wijf". Dat bedoel ik in de meest positieve zin die je je kunt bedenken. Sommige mensen vinden dat geen prettige term, maar ik wel. Daarom gebruik ik die term, want het is een compliment. Bij Elize weet je ook dat de voorbereiding van de achterliggende stukken misschien iets minder grondig is dan bij Jan. Dat geeft niet, want Elize heeft een groot hart. Dat is in de politiek en in het raadswerk natuurlijk heel belangrijk. Zij komt altijd op voor zowel mensen als dieren. Dat geldt in ieder geval binnen onze fractie, maar volgens mij ook binnen deze raad. Elize is absoluut een voorvechtster voor dieren en voor hun welzijn en belang. Ook dat geeft aan hoe groot haar hart is. Ook jij, Elize, heel erg bedankt. We waren het in de fractie heel vaak eens, volgens mij bijna altijd. Dat was soms angstaanjagend. Daar zat verder niets achter, zoals de dingen die jij met de burgemeester hebt. Het kwam gewoon zo uit. Het is natuurlijk altijd prettig om iemand te vinden met wie je het zowel politiek als persoonlijk goed kunt vinden. Ook voor jou, Elize, dus veel dank. We zullen je missen. Volgens de beste dualistische tradities heb ik van de wethouder het een en ander aangereikt gekregen om jullie namens onze partij allebei alvast natuurlijk de rode rozen te geven. Op een gepast moment nemen wij als partij natuurlijk nog nader afscheid.

(Applaus)

Mevrouw **Lamers**: Voorzitter. Ik spreek Walraven Koster toe. Wij nemen afscheid van jou als raadslid. Dat betreuren we en vinden wij heel erg jammer, maar het is niet anders. Je bent een heel constructief raadslid geweest. Je hebt je enorm ingezet voor de gemeenteraad als raadslid, als commissievoorzitter en als vertegenwoordiger van Voorschoten in de Gevulei. Wij waarderen dat enorm. Wij denken ook dat die waardering algemeen is. Onze fractie is altijd erg voor de inhoud gegaan en doet dat nog steeds. Jij hebt daar een heel duidelijke bijdrage aan geleverd. Jij wist wat een gemeenteraad kan en niet kan binnen de wet. Jij wist wat onze bevoegdheden waren en jij kende alle procedures heel goed. Daar hebben wij heel veel aan gehad. Ook als wij iets niet konden doen wat wij wel graag wilden, kon je duidelijk maken dat dat niet mogelijk was. Ook al klonk het af en toe abstract of wat ver weg, je had wel altijd gelijk. Jij wist het heel goed. We deelden onze analyses van wat er speelde. We deelden ook onze passie voor een sociaal en groen Voorschoten. Dat is een heel goede basis geweest voor samenwerking, die zeker gewaardeerd is. Als het nodig was, sprong je ook bij. Dat was in de afgelopen periode af en toe nodig. Dan nam je bijvoorbeeld mijn plaats in commissies in. Dat heb je heel vanzelfsprekend gedaan en ook daarvoor wil ik je bedanken. Je hebt ervoor gekozen om door te gaan als lid van de commissie Burger en Bestuur, hoewel het ook voor jou heel jammer is dat je geen raadslid meer bent. Dat siert je en daar zijn wij erg blij mee, want jouw inzet en jouw kennis hebben we gewoon heel hard nodig. Ik eindig met een citaat van Shakespeare. Dat heb je zelf ook wel eens gedaan in vergaderingen; we hebben de klassieke regelmatig langs horen komen. Ik houd het verder kort, want Shakespeare zei: "Brevity is the soul of the wits" ofwel "beknoptheid is het kenmerk van het verstand". Daar wil ik het bij laten. We hebben bedacht dat je nu tijd hebt om weer boeken te gaan lezen. Daarom krijg je namens het bestuur en de fractie van GroenLinks en alle andere betrokkenen nu iets wat jou daartoe de gelegenheid geeft. Dat wil ik je nu overhandigen.

De heer **Koster**: Dank je wel, Monique.

(Applaus)

De **voorzitter**: De heer Blommers is met een zodanige verkiezingsuitslag geconfronteerd dat hij geen afscheid hoeft te nemen van fractieleden. Als hij wil, mag hij natuurlijk wel iets zeggen. Ik constateer dat hij daar geen behoefte aan heeft. Ik geef het woord nu aan de vertrekkende raadsleden voor zover zij nog iets willen zeggen.

De heer **De Jong**: Voorzitter. Na vijf jaar met ontzettend veel plezier in de raad te hebben gezeten, komt er nu een eind aan mijn raadslidmaatschap in de gemeente Voorschoten. Ik heb het ontzettend nuttig en leuk gevonden om namens de inwoners die vertrouwen in ons hadden gesteld, als volksvertegenwoordiger op te treden. Met name de tastbare onderwerpen die de inwoners van Voorschoten

echt raken, heb ik met veel plezier behandeld. Dankbaar kijk ik dan ook terug op de doelen die in de afgelopen periode zijn bereikt. Dankbaar ben ik ook voor de vijf jaar waarin ik leuke mensen heb ontmoet in het dorp, bij verenigingen en ook in de raadzaal. Dankbaar ben ik voor de vriendschap binnen de fractie en de band die wij met elkaar hebben opgebouwd. Blij ben ik met de manier waarop wij in de afgelopen periode hebben kunnen samenwerken met verschillende partijen uit de raad. Ik kijk met heel veel plezier terug op het na vergaderingen met enkelen van ons - ik zal hen niet bij naam noemen - samenkomen in De Lindeboom om een borrel te drinken en op de kameraadschap die daar is ontstaan. Verdrietig ben ik over de manier en het moment waarop ik de raad moet verlaten. Graag had ik nog een periode meegewerkt aan de ontwikkeling en de verbetering van ons dorp. In het bijzonder wil ik bedanken mevrouw Tjalma en Herman, voor de coaching en de begeleiding, met name bij de start van het raadswerk. Ik bedank de gehele fractie voor de prettige samenwerking en voor de vriendschap die wij met elkaar hebben. Ik bedank mevrouw Neppéus voor haar wijze woorden als ik eens uit de bocht was gevlogen of mij had laten gaan. Ik bedank de heer Middelburg voor zijn humor en speeches tijdens de vergaderingen. Ik bedank de burgemeester voor de samenwerking, maar ook voor het bijstaan aan het eind van 2009, toen dat even nodig was voor mij en mijn gezin. Dat heeft hij met veel warmte gedaan. Ik herinner mij speeches waarin het aantal gegeten bitterballen, het aantal koppen koffie en dergelijke werden berekend. Ik waag mij aan een andere berekening, namelijk van het aantal uren dat het komende jaar voor mij zal vrijvallen. Dat komt ongeveer neer op 40 werkweken maal anderhalve vergadering per week. Die vergaderingen duren ongeveer van 20.00 uur tot 22.30 uur. Dat komt dus neer op ongeveer 150 uur, nog los van het lees- en voorbereidingswerk. Die uren kan ik allemaal opnieuw gaan invullen. Het lijkt mij aardig om te starten bij het achterstallig onderhoud thuis, bij Marije en de kinderen, om meer aandacht te geven aan klanten en om met hen leuke dingen te doen en om inderdaad, zoals Herman aangaf, eindelijk mijn zwarte band te halen. Daar heb ik in de afgelopen raadsperiode eigenlijk te weinig aan gedaan, maar die kan ik nu gaan halen voor mijn veertigste. Daarna, Herman, kom ik naar Het Kruispunt; dat beloof ik je. Ik zei aan het begin van mijn speech dat ik in ieder geval voorlopig uit de raad ben. Het is niet ondenkbaar dat ik gedurende de periode door verschuivingen alsnog in de fractie terechtkom. Als dan een beroep op mij wordt gedaan, zal ik daar zeker gehoor aan geven. Tot die tijd zal ik er niet meer bij zijn. Ik wens de nieuwe raad en het nieuw te formeren college all the best voor de toekomst en voor de taken waarvoor zij gesteld zijn.

(Applaus)

Mevrouw **Kortekaas-Warmerdam**: Voorzitter. Ja, acht jaar raad, tropenjaren in principe. Ik heb veel geleerd. We hebben met elkaar veel meegemaakt. We hebben ook veel bereikt met elkaar. Daarvoor wil ik jullie allemaal bedanken, want zonder jullie medewerking had ik hier persoonlijk natuurlijk nooit iets kunnen bereiken. Wij hebben elkaar nodig en we hebben met elkaar veel kunnen bereiken. Daarvoor dus heel veel dank. Ik bedank ook de kiezers, want die hebben in de afgelopen twee perioden heel veel vertrouwen in mij gesteld. Ik heb heel veel voorkeursstemmen gekregen. Vandaar mijn keuze om nu niet op de lijst te staan. Dat heeft inderdaad veel wenkbrauwen doen rijzen en was aanleiding voor veel vragen aan mij en aan mensen die mij kennen, maar dat is gewoon een keuze die ik heb gemaakt. Het is heel belangrijk dat je het raadswerk met heel veel steun van het thuisfront kunt doen. Twee tot vier avonden per week weg vraagt heel veel van het thuisfront. Dat gaat heel goed als je jonge kinderen hebt, want die kun je thuislaten. De kinderen worden echter wat groter en wij hebben zelf de ambitie om samen meer tijd door te brengen. Dat is een van de redenen waarom ik ervoor heb gekozen om ermee te stoppen. De functie lag mij wel erg aan het hart. Dat weet iedereen hier. Ik heb er erg van genoten. Ik kreeg de afgelopen week een mooi mailtje van Johan en Monique over de keuze van vrouwen om niet zoveel in bestuurlijke functies te treden. De reacties zijn heel divers geweest, maar ik denk dat het heel moeilijk is voor een vrouw. Zij staat altijd in een spagaat: zij heeft een gezin, een man en vaak ouders die op een gegeven moment een beroep op haar doen. Dan is een bestuurlijke functie erbij heel erg moeilijk, want dan moet je heel veel vrije tijd kunnen steken in die bestuurlijke functie. Dit staat ook in het blad van de VNG. Het is niet evenredig verdeeld over gemeenten. Ik denk dat daar even naar gekeken moet worden door het Rijk om te bezien of daarmee de kwaliteit van de raden kan worden verbeterd en of aan de vrouwen die bereid zijn om een keuze te

maken, ook een keuze kan worden gegeven. Zij hebben nu geen keuze, want als je een gezin groot wilt brengen en de kosten wilt kunnen behappen, heb je vaak een baan erbij nodig. Ik denk dat wij daar met z'n allen iets aan moeten doen. Zoals de wethouder en de burgemeester zeiden, heb ik heel veel kunnen doen in Voorschoten. Ik ben heel blij met wat ik heb kunnen bereiken. Het is niet zo dat ik helemaal van de politieke scène weg ga, want ik aanvaard een kleine bestuursfunctie. Ik wil dus heel graag aan de zijlijn blijven bekijken wat jullie allemaal doen en ik wil dat blijven volgen. Ik weet jullie allemaal te vinden als ik vind dat ik over iets aan de bel moet trekken. Jullie komen dus niet zomaar van mij af. Wees gewaarschuwd, maar mijn dank aan jullie allemaal is heel groot. Wij hebben echt een heel goede periode met elkaar gehad. Daar ben ik heel blij mee. Ondanks meningsverschillen en ondanks soms scherpe kantjes is het toch heel fijn geweest. Daarvoor heel veel dank, ook aan mijn fractie, want ook daarmee heb ik een heel fijne tijd gehad. Daar heb ik echt acht geweldige jaren mee gehad. Ook daarvoor heel veel dank.

(Applaus)

De heer **Koster**: Voorzitter. Vier jaar raadslidmaatschap is te kort. Je moet het eerst leren en het duurt even voordat je het kunt. Ik vind het jammer dat ik niet kan doorgaan als raadslid. Ik ga wel door als commissielid, zoals de burgemeester al heeft aangegeven. Ik ben ook GroenLinkser. Daarom wil ik nu eerst vooruitkijken en dan nog even terugkijken. Ik kijk vooruit naar de nieuwe raad, die de gigantische uitdaging heeft om de financiën op orde te houden. Ik kijk ook vooruit naar een raad die daarbij moet beseffen dat financiële crises komen en gaan, maar dat er ook een energiecrisis dreigt te ontstaan. Daarom druk ik de nieuwe raad op het hart om in ieder geval voor bezuinigingen te kiezen die geen last leggen op wat er gaat komen. Er moet bijvoorbeeld rekening worden gehouden met stijgende energieprijzen; daar heb je geen glazen bol voor nodig. Ik wil ook graag even terugkijken. In 1968 is de Politieke Partij Radicalen opgericht. Die partij heeft het begrip "duurzaam" uitgevonden, ook al heette het volgens mij toen nog niet zo. In 1957 is de Pacifistisch Socialistische Partij opgericht, mijn eigen partij. De PSP heeft de solidariteit zowel plaatselijk als mondiaal altijd als hoeksteen van haar beleid gehad. Die twee stromingen zijn bij elkaar gekomen in GroenLinks, en terecht, want een sociaal beleid is duurzaam en een duurzaam beleid is sociaal. Ik denk dat het duurzame en het sociale bij Monique en Johan in heel goede handen zijn. Ik wens hun daarbij heel veel succes in de komende periode. Dank u wel.

(Applaus)

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kraats, de heer Lockhorst en de heer Oosterhuis hebben geen behoefte om het woord te voeren. De heer Rosier heeft al gesproken in zijn hoedanigheid als fractievoorzitter. Wenst hij nog te spreken in zijn hoedanigheid als vertrekkend raadslid?

De heer **Rosier**: Eén keer volstaat.

De heer **Spendel**: Voorzitter. Dat gaat heel vlot. Gingen de vergaderingen maar altijd zo vlot! Bedankt voor de mooie woorden, ook van andere sprekers. Ik ga die woorden niet nuanceren of amenderen. Ik neem dat cadeau gewoon in ontvangst. De wetten van de democratie zijn streng. Vier jaar je best doen is niet altijd genoeg. Ik ben niet herkozen. Dat voelt natuurlijk als een verlies, maar ik laat mij niet kisten: ik ga door. Ik zal mijn twee collega's in de raad blijven ondersteunen, want het is met z'n tweeën een hell of a job. Ik zal beschikbaar zijn als burgercommissielid in de commissie Mens en Samenleving. Er is nog veel te doen voor een sociaaldemocraat. Vandaar dat ik niet bij de geraniums ga zitten. Ik blijf actief, maar er zijn natuurlijk ook raadsleden die straks moeten afkicken. Dat is best lastig. Ik hoop dat er een zinnige tijdsbesteding wordt gevonden. De raadloosheid mag niet ontaarden in radeloosheid. Het ga jullie allemaal hartstikke goed. Dank je wel voor de samenwerking. Daarnaast blijf ik lekker dromen dat mevrouw Lamers mij ooit de "comeback kid" zal noemen. Dat kan nog vier jaar duren. Dat besef ik, maar ik heb het voornemen om langer in de politiek te blijven. Ik heb een mooi cadeau gekregen. Ik moet zeggen dat het een beetje op de Traverse lijkt. Het spoort niet helemaal. Dat

moest ik even kwijt. Ik hoop dat u mij dat niet kwalijk neemt. Nogmaals, het ga jullie allemaal goed. Ook de komende raad wens ik veel succes toe. Dank u wel.

(Applaus)

Mevrouw **Neppérus**: Voorzitter. Dit is een wat vreemde avond, want enkele mensen nemen afscheid van de raad omdat zij er bewust voor hebben gekozen om niet terug te willen keren. Ik kijk daarbij naar Patricia Kortekaas, Otto Rosier en ook mijzelf. Enkele anderen hadden liever geen afscheid genomen. Ik vind het heel goed dat enkele collega's toch gewoon voor hun partij doorgaan. Dat is de goede instelling. Zelf heb ik bewust gezegd dat je zo'n dubbelmandaat hooguit even moet doen, als de partij je nodig heeft. Er is voldoende toekomst in de VVD om mij nu te beperken tot het wonen in Voorschoten. Door datgene wat de burgemeester af en toe zei over het afscheidsboekje, kreeg ik een wat somber gevoel over de raad. Er zitten op de tribune ook nieuwe raadsleden. Zij mogen ook weten dat het gewoon heel leuk kan zijn en dat je dingen kunt bereiken, al kost het af en toe wat meer tijd dan je wel eens zou willen en zou denken. Daar heb ik zelf aan moeten wennen. Het is natuurlijk heel mooi om je tot hoofdzaken te beperken, maar dat is best lastig, want je wordt op straat aangesproken over andere dingen. Als Kamerlid word je ook wel eens ineens aangesproken door mensen die doen alsof je tot hun naaste vrienden behoort. Dat is ook verwarrend. Voorzitter, u zei iets over "bijtertje". Ik zou zeggen: vraag dat maar aan minister Huizinga, die daar na vandaag vast over mee kan praten. Als ik vragen stel, wil ik altijd een antwoord krijgen. Ik hoop dat het antwoord over de aanrijdtijden van de politie en het aantal surveillances in de avond en de nacht binnenkort dus toch binnenkomt. Ik dank alle collega's voor de samenwerking, ook in de fractie, en ik wens jullie en vooral ook de nieuwe mensen straks veel succes.

(Applaus)

De **voorzitter**: Wij naderen het einde van deze laatste raadsvergadering. We hebben nu in de context van de raad heel veel tegen elkaar gezegd: heel veel goede dingen, complimenten en waardering. Als voorzitter van de raad dank ik ook het college, want als wij als gemeente iets willen bereiken voor de burgers in Voorschoten, gebeurt dat in samenwerking tussen de raad en het college, maar ook het ambtelijk apparaat en de griffie. Het is dus passend om bij de afsluiting van deze raadsperiode ook woorden van dank uit te spreken in de richting van de leden van het college, het ambtelijk apparaat en de griffie. Ik heb al gezegd dat u allen naar huis kunt gaan met een mooie paraplu van de gemeente Voorschoten. Ik dank u allen nogmaals voor uw inzet en betrokkenheid. Ik weet uit eigen ervaring wat het raadslidmaatschap betekent. Daarvoor dus zeer veel dank. Ik denk dat u tevreden kunt terugblikken op deze periode. Mevrouw Neppérus, ik heb geciteerd uit bijdragen aan het afscheidsboekje, maar ik heb ook gezegd dat ik niet te toberig wil zijn. Het is inderdaad een recht en een voorrecht om raadslid te zijn. Het kost veel tijd, maar je bent wel zeer maatschappelijk bezig, om even die term uit de jaren zestig te gebruiken. Zeer veel dank voor uw inzet en betrokkenheid, ook namens de inwoners van deze gemeente.

(Applaus)

5. Sluiting

De **voorzitter** sluit te 21.45 uur de vergadering.

Vastgesteld in de openbare vergadering van de raad der gemeente Voorschoten, gehouden op 15 april 2010.

De griffier,

De voorzitter,